

Larix

Nederlands: Lork
Engels: Larch
Frans: Mèlèze
Duits: Lärche
Japans: Kara-matsu
Familie: Pinaceae

Lorken worden zeer zelden in container aangeboden, naar zaailingen van één à twee jaar moet men soms op zoek gaan, maar ze zijn wel te vinden. Ze zijn niet duur. Men kan ze bestellen bij een plantenkwekerij.

Het zijn prachtplanten om mee te werken, als men maar goed op de samenstelling van het grondmengsel let. Lorken mogen nooit nat staan.

Behalve voor de bezemstijl, is de lork voor vele stijlen geschikt, ook voor saikei en groepen. Zelfs op een stuk rots

doen ze het goed. In de natuur groeien ze op vele plaatsen en hebben de meest uiteenlopende vormen. Ze zien er soms wel wat slordig uit.

Ze zaaien gemakkelijk en groeien héél hard. Zet ze vanaf het begin in een arm grondmengsel.

Oppotten, verpotten

De gunstigste verpottijd is het vroege voorjaar, voor de knoppen of botten opengaan. Verpot nooit als de naalden, ook in een heel vroeg stadium, zichtbaar zijn. De boom redt het niet.

Verpotten in het najaar kan, maar dan dient bescherming tegen vorst. Oudere exemplaren enkel verpotten als de potkluit doorwortelt is.

Grondmengsel

Lorken houden niet van vocht, toch niet de hier besproken soorten. Dat is één van de redenen waarom ze zelden in container worden aangeboden. De grond moet extra doorlatend zijn met veel korrelig materiaal. Ik gebruik ruim 60 % grind, split of zeer grof zand. De klei mag u vergeten. Ideaal is een mengsel waarvan de kleinste delen 2 à 3 mm zijn.

Snoei

- Jonge plant: De wortelsnoei zal erop gericht zijn de zware wortels weg te werken. Daar lorken zéér snel groeien en in volle grond gekweekt worden, zijn de wortelpartijen meestal vrij zwaar. Probeer alles wat u niet dadelijk kunt wegsnoeien, zo breed mogelijk open te spreiden, eventueel nagelt u onder de wortels een vlak plankje of leg onderaan een platte steen, zodanig

dat de wortels niet de diepte in kunnen gaan.

Een twee à driejarige lorkenzaailing kan al een flinke plant zijn. Eventueel kan een los aangelegde bedrading aan de wortel ook helpen.

- Takken en twijgen: Snoeien in mei-juni na de eerste groeifase. Men laat de onderste takken langer en snoeit naar boven toe steeds korter, zodat men een piramidale vorm bekommt. In de herfst snoeit men nog eens, maar laat de hoofdscheut ongemoeid.

Het tweede jaar gaat men dan bewuster snoeien om een betere vertakking te krijgen. Zorg dat u een kegelvorm aanhoudt. Dun het loof weinig uit. Het derde jaar gaat men alle opstaande en neerhangende knoppen verwijderen voor het uitlopen en snoeit men het hele jaar door zodat iedere tak opnieuw een driehoek gaat vormen. Men behoudt ook later deze snoeiwijze wat de twijgvorming betreft. Eens er voldoende tertiaire twijgen gevormd zijn en de tak ruimschoots ontwikkeld is, zal men het loof trimmen zoals bij Picea en Ceder. Als het jonge loof nog heldergroen en zacht is, 1/2 tot 2/3 vanaf de top van de nieuwe groei met een draaiende beweging uitplukken. Houdt de jonge loot goed vast aan het uiteinde. Men bekomt aldus dichte loofpartijen.

OPGELET

Het is bij lorken zéér belangrijk dat men de kroon méér uitdunt dan de rest van de boom. Ze hebben de neiging zéér topzwaar te worden en alle groei daar te concentreren. Dit gaat ten koste van de onderliggende takken.

Bedraden

De beste tijd voor bedraden is de herfst. Het loof valt af, de takken zijn buigzaam en de groei stopt. Bij jonge planten bedraadt men eerst de stam, pas later de takken. De bast is zéér gevoelig voor ingroeien, het hout is zeer soepel.

Zeer regelmatig controleren is noodzakelijk en het zal misschien nodig zijn meermaals opnieuw te bedraden voor het gewenste resultaat is bereikt. Ook later zal men wellicht nog eens moeten bedraden, omdat na een tijdje de tak de neiging heeft terug te veren.

Bij groepsbeplantingen, waarbij men hoge, slanke bomen wil hebben, zal men zelfs gedurende jaren steeds opnieuw de stam moeten bedraden om ze steun te geven.

Bemesten

Weinig. Het heeft geen zin lorken sterk te bemesten, ze gaan alleen véél te hard groeien, maken overal te dikke takken, vooral in de kroon en verdragen het niet goed. Geef geen te stikstofrijke meststof.

Water geven

Zorgvuldige controle is nodig gedurende hete periodes en bij weer met uitdrogende wind, daar de plant in een zéér doorlatend mengsel staat.

Volledige uitdroging mag niet maar teveel water is de ergste vijand.

Winterberging

Zoals voor de meeste bonsai. Daar lorken geen blad hebben in de winter, kunnen ze in tegenstelling tot andere coniferen, best een tijdje donker staan in de winter.

Ziekten

Trips, larixmot en soms rupsen, larixwolluis en larixtakluis.

Geen paniek, ze komen niet zo frequent voor bij goede verzorging.

Controleer regelmatig en zorgvuldig tussen de naalden. Wanneer de uiteinden van de naalden of andere delen van de naalden bruine punten vertonen, dan is er iets mis. Ook het verdrogen van toppen of takken die afsterven zonder dat extreme droogte de oorzaak kan zijn, wijzen op iets onregelmatigs.

Behandel altijd met een aangepast middel, echt gezonde planten zijn vrij sterk en geven zelden problemen.

Oudere planten

Oudere potkluiten durven vrij vlug vermatten. Ga niet te grof te werk, maar haal uit de kluit op regelmatig afstanden kleinere driehoeken wortelkluit weg. Doe de ganse wortelkluit niet in één keer, maar spreidt de operatie uit over één of twee jaar. Geen uitsproeien van de wortels.

Is de plant verzwakt of wil men een dikkere stam, plant dan in een ruimere pot, maar zeker niet in een rijker mengsel!

Men kweekt beter in een grote pot of kist dan in volle grond, omwille van de zware wortelpartij die zich dan gaat vormen en het niet meer controleerbare van de groei.

De lork gaat dan namelijk zeer zware zijtakken maken. Zware snoei is winterwerk, de lichte snoei is dezelfde als voor jonge planten en het verdichten van het loof idem.

Dun oudere bomen op regelmatige tijdstippen uit en vervang te zware takken door jongere. Vooral de karakteristieke groei van recht opgaande en neerhangende twijgen bij de lork is iets waar men steeds weer moet opletten.

Snoei nooit op een knop die recht op de tak of onderaan de tak zit.

Jin en shari is ook op lork toepasbaar, maar het geeft weinig effect. Doe het in volle zomer. Spreid bij het bedraden alle twijgen goed open, laat de takken iets naar beneden hangen met een kleine opwaartse beweging aan het uiteinde van de tak en de twijg.

Driejarig schema voor de Larix

Jaar 1

Voorjaar: verwijder alle overtollige knoppen, op en neerhangende en ook alle eindknoppen indien geen verdere lengtegroei meer vereist is. Verwijder ook alle knoppen die de vorm storen. Lorken maken veel nieuwe knoppen in de oksels en op de stam.

Controleer, indien mogelijk, het water geven (spaarzaam) en bemest nog spaarzamer.

Controleer de draad die in de herfst is aangelegd minstens wekelijks. Gaat hij ingroeien, verwijder de draad dan door hem in stukjes te knippen. Is hij nog niet ingegroeid in de zomer, verwijder dan in de herfst en controleer of de vorm gefixeerd is. Zoniet, leg nieuwe draad aan, maar zorg ervoor dat de draad niet op dezelfde plaats komt te liggen.

Haal in de herfst opnieuw alle opgaande en neerhangende takken weg die men niet tijdig heeft weggenomen, zodanig dat de onderste takken voldoende licht krijgen.

Anders sterven ze af.

Jaar 2

Verpot met veel zorg voor de wortelpartij. Goed uitspreiden, uitdunnen, dikke wortels zoveel mogelijk wegnemen.

Opnieuw wegnemen van overtollige knoppen voor het uitlopen.

Wees met bemesting en watergift zuinig. Let op de kroon, dun regelmatig uit.

Probeer met zo weinig mogelijk bedrading uit te komen dit jaar.

Jaar 3

Enkel verpotten indien nodig. Houdt bij de bemesting rekening met dit feit. In mei zéér zorgvuldig en zéér kort nijpen, en opnieuw alle neerhangende of opgaande twijgen verwijderen. Men kan, indien de vorm dit vereist, wel één enkel rondje loof laten staan.

In de herfst eventueel opnieuw volledig bedraden

Vormsnoei

1é jaar snoeien en laten uitgroeï

2é jaar: Trim in de lente alleen de bovenste takken. Snoei de onderste en bovenste takken

3e jaar: Laat onderste takken ongehinderd doorgroeïen om de stam te laten dikken.

Dun de top regelmatig uit, houd ook in het midden de takken kort en dun uit. Grote potten en veel licht en lucht.

Top uitplukken, zware knoppen op en onder de tak verwijderen.

Tak in zigzagvorm nijpen en knippen.

Larix - Lork

Er bestaan tien nauw verwante soorten lorken, waarvan drie in de vlakten langs de poolcirkel en zeven relictsoorten in een klein gebied in meer zuidelijke bergen. Het is één van de sterkst groeiende coniferen en het hout kan voor veel doeleinden gebruikt worden. Het bevat tevens veel terpentijn.

De Lork is een loofverliezende conifeer.

- **De Larix decidua** (Mill) syn. *europaea* (DC) ook Europese Lork genoemd, hoort thuis in de Europese bergen. Hij heeft een grotere lichtbehoefte dan de *Larix kaempferi*.
- **De Larix eurolepis** (Henry) is een bastaard van de *Larix kaempferi* x *decidua* en werd voor het eerst verkregen in 1897.

- **De Larix kaempferi** (Lamb.) syn. leptolepis (Sieb. & Zucc.) of Japanse Lork komt uit Japan. Hij verdraagt meer schaduw en is een goed houtleverancier.

Deze drie soorten zijn de meest voorkomende in onze streken.

De L. kaempferi doet het hier het best, de L. decidua doet het beter in de bergen, terwijl de L. d. x eurolepis van beide ouders de beste kenmerken geërfd heeft.

Larix decidua - Europese Lork

Hoogte en silhouet

45 x 5,5 m

Zware horizontale stam, smal kegelvormig, hoofdtakken in de kronen met kleinere tussenin. Takken hangend, vooral de onderste. Oudere bomen hebben afgeplatte kop en dikke zijtakken op onregelmatige hoogten. Loof hangend.

Bast

Groenig grijsbruin, glad, later verticale groeven. Tot 70 jaar egaal grijs, later rozebruin met richels.

Blad

2 tot 6 cm. Korte loten in maart zéér helder groen, donker in de zomer, geel in de herfst. Ze kunnen onderaan wisselen van grijsgroen naar zilverkleurig of blauw bewaasd. Jonge takken zijn gelig.

Bloemen

Mannelijke op onderzijde van de zwakke twijgen of rondom op hangende twijgen. Ze gaan open eind mei. Vrouwelijke bloemen op de uiteinden van de twijgen.

Kegels

Bruin, lang eivormig, stomp afgerond 2-4 cm. Schubben afgerond, de toppen iets naar binnen gebogen. Dode kegels blijven jarenlang op de boom staan. Vanaf 5 à 10 jaar.

Groei

Zeer snel de eerste jaren. Een 2 jarige boom kan 1,30 m halen, een 18 jarige 18 m. De groei begint in mei, is het sterkst in juli (tot 10 cm per week). Dan komen er bochtiger gedeelten die trager groeien, de eindscheut groeit weer met lange stukken. Het groeien stopt in oktober.

Larix kaempferi of Japanse lork

Hoogte en silhouet

37 x 3 m.

Doorlopende stam, kegelvormig. Kenmerkend zijn de takken die niet hangen en bij de uiteinden opnieuw naar omhoog buigen. Twijgen niet hangend.

Bast

Roodachtig - bruin, schubbig, later schilferend, verticaal. In de winter lijken de bomen van op afstand oranjebruin.

Blad

Is breder en grijs groener dan de *L. decidua*, 3,6 x 0,1 cm onderzijde 2 grijze strepen. Twijgen en bladeren dicht opeen staand. Jonge takken oranjerood tot donkerbruin, paars of grijs bewaasd.

Bloemen

Mannelijke dicht opeen, op onderzijde van alle twijgen, uitgezonderd de hoofdtak. Vrouwelijke op buitenzijde van de sterke twijgen of alleenstaand op uiteinden van dunne twijgen.

Kegels

Bruin, afgeplat, knotvormig, 3 x 3 cm. Randen van de schubben sterk naar buiten- en omlaag gekromd. Vanaf 4 à 10 jaar.

Groei

Zelfde als voor de *L. decidua*, maar wanneer de grond arm is, sneller toenemend in omvang. Vooral door de in de winter verblijvende kegels op de takken is de *Larix* of lork zeer duidelijk herkenbaar.